

EULEKS na Kosovu nakon poslednje sednice SB UN-03.12.2008

Moderator: Dobar dan i dobro došli. Današnju debatu koja za temu ima "Euleks na Kosovu posle sednice Saveta bezbednosti UN-a" organizuje Medija centar uz podršku Američke ambasade u Prištini. Panel učesnici su: portparol UNMIK-a Aleksandar Ivanko, Viktor Rojter direktor kancelarije za informisanje u EULEKS-u, Endi Mekgafi portparol ICO-a, advokat Azem Vlasi i predsednik Srpskog pokreta otpora Momčilo Trajković. Kao i uvek uvodna izlaganja predviđena su da traju do pet minuta. Molim Vas da se držimo dnevnog reda i vremena kako bi novinari imali priliku da postavljaju pitanja. Krenućemo sa predstavnikom UNMIK-a, gospodine Ivanko izvolite.

Aleksandar Ivanko: Dobro jutro svima. Hvala što ste došli. Nakon odluke Saveta bezbednosti nismo kao pre. EULEKS će početi sa brzim raspoređivanjem i UNMIK će se brzo povući. Videćete sve manje UNMIK policajaca i onda kada se EULEX rasporedi u potpunosti UNMIK policajaca više neće ni biti. Neznam da li ste bili u prilici da vidite deo intervjuja koji je juče dao ambasador SPGS Zanijer, a koji je objavljen danas. On je veoma jasno rekao da neće biti nametanja šest tačaka. Odluke koje će se donositi biće striktno u koordinaciji sa Vladom u Prištini. Tako, da ćete nas u narednim mesecima viđati sve manje. Dajem reč Viktoru.

Viktor Rojter: Hvala Aleksandre. Dobro jutro svima. Kako je i bilo najavljeno misija će zpočeti sa raspoređivanjem svog mandata početkom decembra, da budemo precizniji, to će da krene sledećeg utorka devetog decembra, pa nadalje. Do tada ćemo imati oko 1300 internacionalaca i nekoliko stotina lokalnog osoblja na terenu koji će nam omogućiti da postignemo kritičnu masu da započnemo sa sprovođenjem mandata, za početnu operativnu sposobnost. Misija će biti potpuno operativna do kraja zime, za nekoliko meseci kada će u njenom sastavu biti oko 2900 internacionalaca i 1110 lokalnog osoblja. Zašto ne 2. decembar, zašto 9. decembar? Mi smo uvek govorili da će to biti početkom decembra. Želeli smo da svi uživaju u prazniku 8. decembra, tako da smo se odlučili za 9. decembar. Mi, 5. decembra u petak, podnosimo izveštaj o našoj spremnosti našim političkim rukovodiocima u Briselu, koji će obavestiti ambasadore zemalja EU. Nama je potreban jasan i dobar početak. Nema smisla ubrzavati stvari 2-3 dana. Od utorka pa nadalje videćete EULEKS policajce, EULEKS sudije, tužioce, osoblje EULEKS-a koje radi u zatvorima, službenike EULEKS-a za carinu, koji rade zajedno sa svojim saradnicima. Kao podsetnik zašto smo ovde? Mi smo ovde da izgradimo strukture vladavine prava u skladu sa evropskim standardima i naš glavni zadatak biće praćenje rada i pružanje pomoći. Za neke slučajeve krivičnih dela imamo izveštaje, mada smatramo da je kolokacija najbolji način da se poboljšaju standardi u korist kosovske populacije i mi smo spremi da počnemo sa sprovođenjem mandata od danas. Rekao sam na početku zašto sa sprovođenjem mandata počinjemo 9. decembar i da naš rad započinjemo u bliskoj koordinaciji sa UNMIK-om. Hvala.

Endi Mekgafi: Hvala Vam puno i čestitam Medija centru na organizovanju današnje debate. Ovo je fantastična ustanova.

ICO je organizacija koja je uspostavljena od strane 25 država, koje su priznale nezavisnost Kosova. One su poznate kao međunarodna rukovodeća grupa, one uključuju neke od zemalja EU i kao i SAD, Tursku i Hrvatsku. Kao što znate, mi savetujemo i kontrolišemo rad Vlade Kosova u sprovođenju sveobuhvatnog predloga rešenja statusa Kosova. ICO pozdravlja debatu u SB o Kosovu i i saopštenje izdato nakon tog sastanka, smatramo da je to pozitivno rešenje. Taj sporazum je donet u SB o raspoređivanju EULEKS-a i zaista međunarodna rukovodeća grupa svojim delom pozdravlja predstojeće raspoređivanje EULEKS-a na Kosovu, na osnovu njihovog izveštaja od novembra ove godine. Ovo je dobra vest za sve na Kosovu. Ovo će koristiti svim građanima, kroz osnaživanje vladavine prava i verujemo da je to nešto što ljudi na Kosovu žele. Mi očekujemo brzo raspoređivanje, koje savetuje i Piter Fejt. Mi pozdravljamo i činjenicu da će EULEKS delovati sa Vladom Kosova i ICO će nastaviti da pruža napore za uspostavljanje multietničkog i demokratskog društva u kojem će se prava svih zajednica i pojedinca poštovati i s tim u vezi pozdravljamo doprinos dat u postizanju tog cilja.

Azem Vlasi: UNMIK je misija sa okončanim mandatom i u povlačenju, nije vlast nad vlašću Kosova. Zadatak UNMIK-a u skladu sa rezolucijom 1244 SB je da pomogne kao kišobran u raspoređivanju EULEKS-a u periodu od najviše četiri meseca, kao što je rekao gospodin Zanijer. Rezolucija 1244 SB, kao što je rečeno ne produžuje život i vlast UNMIK-a, već je uzeta kao pretekst da Rusija ne čini probleme pred SB i da bi olakšali položaj Srbije pred javnošću, kako ne bi pravila probleme u raspoređivanju Euleks-a i na severu. Prema definiciji, zadatku i prema planu Ahtisarija misija Euleks-a nije samo u zamenjivanju UNMIK-a već i podrška i pomoć, sudskom, policijskom i carinskom sistemu Kosova, da bi se osposobili za funkcionisanje prema evropskim standardima. UNMIK i EULEKS nisu ovde zbog želje Srbije, već zbog potrebe Kosova i građana Kosova. Što znači i za Srbe Kosova. EULEKS ima svrhu samo ako se prostire na čitavoj teritoriji Kosova, a pre svega na severu, jer tamo je ostao jedan vakum i zakonska praznina, što je doprinelo stvaranju oaza svih vrsta kriminala. EULEKS nikako ne sme da bude ovde u cilju podele, već integracije. Jer, samo će tako obaviti svoju misiju i služiti stabilnosti Kosova i regiona. EULEKS ne dolazi da se bavi statusom Kosova, već dolazi u nezavisnu državu kojoj je status rešen. To je misija EULEKS-a, u čijem je sastavu 24 država EU koje su priznale Kosovo kao nezavisnu državu. EULEKS ne može da ignoriše Ahtisarijev plan, jer je on sam deo i proizvod tog plana koji je utvrđen ovim planom i to 24 zemlje EU od 52 koje su priznale Kosovo, kao nezavisnu državu. To je država projektovana prema Ahtisarijevom planu. Retorika zvaničnika Beograda da je očuvan integritet Srbije nad Kosovom je za unutrašnju potrošnju u Srbiji. Pretenzije i obećanje Beograda da upravlja sa Srbima sa Kosova, preko EULEKS-a, ignorišući i boreći se protiv države Kosova, gde žive Srbi, to je loša usluga Srbima sa Kosova. Bilo gde da postoji EULEKS biće i institucije Kosova. EULEKS će nam pomoći i mi ćemo pomoći njima da nam pomognu. Srbija od EULEKS-a na Kosovu, zajedno sa predlogom koji je predat međunarodnom sudu o proglašenju nezavisnosti Kosova ima jednu korist, da Kosovo bude vruć kromir i mesto gde ne može da se promeni ništa. Delujući protiv Kosova u međunarodnoj areni, protiv Kosovske, albanske politike Srbija ne ide u pravcu integracije. Država Kosovo je proizvod volje građana i istorijskih okolnosti nakon raspada bivše SFRJ. To je naš i projekt Evrope i Amerike, koji neće proprasti jer druge alternative nema. Niko, ni projektanti ove države, Srbija, a ni Srbi Kosova nemaju interesa da se vratimo u stanje koje je

bilo pre proglašenja nezavisnosti. Što pre da se normalizuju odnosi sa Kosovom i prihvati ova država kao i druge države koje su nastale raspadom SFRJ, Srbija će biti na dobitku. Postoji ubedenje da će EULEKS pomoći u ovom pravcu.

Momčilo Trajković: Meni se ne sviđa danšnji tok rasprave, ili izlaganja iz jednog osnovnog razloga jer se relativizuje jedan balans koji je uspostavljen podelom Kosova na nivou SB. I mi koji pretendujemo da se bavimo politikom, pogotovu oni koji učestvuju u direktnom sprovođenju politike ne bi trebalo da zanemare taj ključni rezultat SB povodom izveštaja generalnog sekretara i povodom šest tačaka. Kroz tih šest tačaka ne vidim pobedu Srbije, ali ne vidim ni pobedu Kosova. Tim Dzuda je to najbolje rekao: “niti je Srbija sačuvala integritet na ovim prostorima, kao što se vidi, niti Albanci imaju potpunu nezavisnost na ovoj teritoriji”. To govori da predstoji velika politička rasprava, politička borba, dijalog u traženju rešenja. Da nije jednostrano Kosovo proglasio nezavisnost ja bih prihvatio ovakve diskusije. Pošto je jednostrano proglašena nezavisnost, svi kasniji problemi proizilaze od toga. Sada imamo jednu situaciju da možemo da razgovaramo. Dobro je što će EULEKS preuzeti svoju ulogu ovde. Nije dobro da ne postoji ni jedna normalna vlast ovde, pogotovu ova vlast koja nije u stanju da uspostavi niti suverenitet, a niti pravnu državu u jednom ambijentu koji je katastrofalan. Neznam da li bi neko drugi mogao da uspostavi posle svega što se dešavalo, u ovakvoj socioekonmskoj krizi da uspostavi normalnu drzavu. EULEKS je dobrodošao i ja pozdravljam i smatram da poštujući odluku EU treba da učestvujemo u traženju rešenja, stvaranju pravne države, pravne vlasti. Ja smatram da je status, pošto je jednostrano proglašena nezavisnost, status nije rešen. Ja ću da podsetim, ne znam koliko sličnosti ima, ali Milošević je 1998. Godine imao situaciju sličnu možda ovoj koju imamo danas. A to je da je UČK kontrolisala pola Kosova. On je imao problem šta da radi! Da li da posmatra kako UČK polako širi svoj uticaj ili da razgovara sa njima, oni nisu hteli da razgovaraju, ili da uzme oružje. I došli smo, dokle smo došli. Dakle, danas imamo situaciju da nije dobro ignosrisati taj stav Srba, pa makar i bio pogrešan sa ove druge strane. Nego, treba pronaći načine kako otvoriti razgovor, tražiti kompromis koji bi moglo uslovno rečeno da zadovolji sve. Danas, imamo situaciju da na trećini teritorije žive Srbi, ali nisu trećina u strukturi stanovništva. I to stanovništvo ne priznaje jednostrano proglašenu nezavisnu državu Kosovo. Ista dilema, hoće da razgovaraju sa Srbima, Srbi ne žele da razgovaraju sa tih pozicija nezavisnog Kosova. Da posmatraju kako Srbi stvaraju paralenu vlast? Ova jednostrano proglašena država očigledno je nervozna. Sto se tiče onog trećeg oružja i sile, to bi ja mislim bilo katastrofa. Tu su i međunarodne snage da amortizuju nezadovoljstvo i jednih i drugih i stvore politički prostor da mi i dalje nastavimo da razgovaramo, da razgovaramo, da razgovaramo, da tražimo odgovor na to pitanje. Tu je ključni problem. Dakle, šta je ključni problem! Ja sam i pre dve godine javno i glasno rekao, gde je problem. Neprijateljstvom i oružjem protiv Srbije ne može da se stvori nezavisna država, ona može samo da vegetira, ali će imati problem. Neko je dobro rekao: “neko ne vidi slona u kući”. Taj slon je Srbija, tj Srbi sa Kosova i Metohiji. Sad Azem kaže zašto Srbi imaju svoju vlast ovde? Pa, molim vas, ja ću da ostavim sve to. Srbe danas finansira država Srbija, čiji je standard mnogo jači od ove države Kosovo. Kako će neko da napusti stndard, za primer uzmimo prosvetne radnike. Koliko primaju prosvetni radnici koje finansira Kosovo, a koliko primaju prosvetni radnici koje finansira Srbija? Ostavićemo sve 500, 600 ili 1000 € za 250€?! Dakle, šta ja hoću da kažem? Hoću da kažem da ovo društvo nije sazrelo da pridobije, pogotovu ne na način na koji želi da pridobije drugo stanovništvo koje tu nezavisnost ne prihvata, čak ni ekonomski, ni socijalno ni politički. Na pocetku političkih procesa želi se sve. Ovo društvo još uvek nema odgovore na demokratske procese. Kada se zatvore neki problemi, evo i ovo sa EULEKS-om i uđemo u nadam se neke mirnije

vode, postaviće se socio-ekonomsko pitanje, na koje treba da se odgovori. Želim da zaključim sa ovim: bez obzira ko kako tumači, ja ne bih tumačio baš tako da tih šest tačaka nisu bitne, stvaraće nezavesnu državu. Iskoristimo EULEKS ne kao instituciju koja će stvoriti nezavisnu državu ili da podrži Srbiju i itd, itd... To nije dobro. Iskoristimo EULEKS i UNMIK i sve međunarodne institucije koje su ovde kako bi napravili politički prostor kako bi mogli da razgovaramo i tražimo rešenja, jer bez obzira ko šta kaže ovde rešenja nema i teško će se naći i samo molim Boga, da ga mi tražimo političkim sredstvima, to je suština, a ne da mi eliminišemo neke pomake i neke balanse koji su stvorili ambijent za kompromise bar u ovoj fazi, kompromise za život jedni pored drugih. Ja sam siguran ako ekonomija ovde zaživi i ako nađemo odgovore na neka krupna pitanja, naći ce se i rešenje za zajednički život. Ja sam zagovornik EULEKS-a kao naše šanse, a ne EULEKS-a koji je došao da podrži jedne ili druge. Nisu oni došli zbog jednih ili drugih, oni su ovde da uspostave pravnu državu, vlast koja će ovde da kontroliše političke odnose i da pripremi, Srbija bi rekla, deo Srbije, za ulazak u EU, ovde bi rekli Kosovo, za ulazak u EU. Neka svako tumači, onako kako želi, ali politički procesi će dati odgovore na ta pitanja. Da li su vlasti u Beogradu i vlasti na Kosovu na istom koleseku što se tiče demokratskih procesa? Ja mislim da je ovaj, nekakav pomak Srbije, pa neka i ne bio baš veliki, jeste u suštini jaki demokratski procesi koji dobijaju garanciju i priznanje od međunarodne zajednice da se neke stvari pomeraju napred. Da li je vlast na Kosovu ustvari na putu demokratizacije, iako bi želeli, ta struktura vrlo teško može da izađe na demokratski put, jer sa ovakvom ekonomsko-socijalnom situacijom ona nema podlogu da jača demokratske procese. U tom smislu poruka je: demokratski procesi u Srbiji, odnosno na Kosovu, naša su šansa za približavanje, da ovi sto su došli da nam pomognu da pronađemo odgovor na to naše pitanje.

Bahtir Cakoli-TV 21: Interesantno je da ste Vi, ranije na jednom sastanku rekli da mi prihvatamo realnost na Kosovu, državi Kosovo, to je bilo onda kada se govorilo o projektu Nova Gračanica, kada je trebalo da se dobije strana donacija, sada kažete suprotno. Da li očekujete pomoć od EULEKS-a ili ćete nastaviti da budete deo Srbije i da ponovo Srbija iz Beograda manipuliše ovde?

Viktor Rojter: Neće biti ekonomskog razvoja kada nemate vladavinu prava. Vladavina prava je nešto što prvo dolazi, a nakon toga ne dolazi sve automatski. Vi znate da mi saradjujemo na principu lokalnog vlasništva. Lokalna populacija mora da svoj doprinos u tome, to ne dolazi automatski i svi moraju da rade na tom pitanju. Ako nemate vladavinu prava nećete imati najbolja sredstva za rad. Naš glavni cilj je da izgradimo strukturu i sistem, naravno uključujući pravni sistem koji je na nivou EU. Sve ćemo raditi na principu naše zakonske osnove koja je dogovorena u februaru od strane 27 članica EU i to ne samo onih koje su priznale status Kosova i ovaj dokument uspostavlja sve zadatke koje moramo da ispunimo i način na koji to mora da sprovedemo. Tako da cemo uraditi sve što proizilazi iz tog dokumenta.

Momčilo Trajković: Ja sam govorio uzimajući u obzir realnost. Ja i danas pokušavam da govorim neutralno. Pokušavajući da analiziram situaciju, a ne da navijam, da iznesem stav jednih ili drugih, nego naprotiv, da pokušam da pronađem jednu srednju liniju, a inače bi

mogao da govorim mnogo drugačije, a ne kako bih ja želeo, očigledno da to nije realnost i da to ne može tako. Mi moramo, ovu realnost da uzimamo u obzir. Realnost je jedna: da je Kosovo jednostrano proglasilo nezavisnost. Druga realnost je da Srbi ne priznaju tu jednostranu proglašenu državu. Sad ja tu tražim političku mogućnost, pronalaženja kompromisa, dijaloga da ne dođe do sukoba, nego da se mirnim političkim sredstvima dođe do rešenja. Ja sam ranije govorio i sada to kažem, očigledno ovde je proglašena albanska vlast na teritorijama gde žive Albanci i tamo gde su Srbi manjina koju mogu da kontrolišu. S druge strane data je mogućnost da Srbi uz pomoć Srbije sačuvaju suverenitet na teritorijama, onako kako oni to misle, na teritorijama gde žive Srbi. Mi tu činjenicu moramo da razrešimo kako bi mogli da nastavimo dalje. Da li se ja slažem s tim ili ne, to je drugo pitanje. I zato smatram da tu realnost moramo imati u obzir. Čini mi se kao u jednom momentu kada Srbi nisu videli tu realnost, tako i danas ni albanska strana ne vidi tu realnost. Sagledavanje te realnosti nam je potrebno kako bi mogli političkim sredstvima da nađemo odgovor na to pitanje. Da li će Kosovo biti nezavisno i priznato od strane Srba, po onome kako stvari danas stoje-ne! Da li je ova vlast u stanju da pridobije Srbe, ovako kako radi i po onom što su radili od 1999. godine. Albanci takodje kažu da ne mogu da prihvate ono što im je Srbija radila do 99-te godine. A, Srbija ne može da prihvati nezavisno Kosovo, zato što su Albanci radili, to što su radili nakon 1999. godine. Ja samo pokušavam da iznesem činjenice i pronađem odgovore. Hitno, najhitnije, zato što je vreme sazrelo, Srbi i Albanci ovde na Kosovu, pored zvanične vlasti oforme, predlažem da pokrenu i forum za dijalog i pomirenje. Srpsko-albanski ili albansko-srpski forum za dijalog i pomirenje. Da mi budemo u funkciji amortizovanja i stvaranja uslova da se nađe političko rešenje. Dakle, to je ono što sam ja tada mislio i ono što sada mislim. Ja ne govorim niti sa pozicije vlasti, niti političara, nego više analitičara koji ima želju da se ovaj problem reši. Molim vas, 1912 godine, kada je Kosovo integrisano u Srbiju i Albanci nisu bili baš mnogo radosni.

Oni su pristali, ali nikada nisu prihvatili integraciju imali su svoj pokret, sa kojim su radili u medjuvremenu da ostvare ovo sto danas ostvaruju. Dakle i Srbi po onome sto ja znam neće privatiti nezavisno Kosovo, ali mogu pristati na neke institucije, kao sto I sada pistaju, a što se tice krupnih političkih pitanja Beograda i Prištine, Medjunarodna zajednica je tu da traži rešenje, a mi da živimo život I stvaramo uslove da zajedno ovde opstanemo.

Nedjeljko Zejak: Ja cu samo jednu malu konstataciju, bilo bi dobro da mi novinari ne prenesemo ono sto je Vlasi rekao jer verujem da ce se u srpskim sredinama stvoriti jos veci gnev I revolt prema EULEKS-u I prema medjunarodnoj civilnoj kancelariji. Pitanje za gospodina Viktora, koji će zakoni biti primenjivani na severu Kosova? Da li je osnov vašeg prisustva na Kosovu februarski dogovor ili je osnov vašeg prisustva odluka Saveta bezbednosti I pitanje za gospodina iz ICO-a. Vi ste naglasili da je vas isključiv zadatak savetovanje Vlade Kosova I sprovođenje smernica iz Ahtisarijevog plana. Koliko je to u koliziji sa odlukom Saveta bezbednosti I planom od šest tačaka?

Viktor Rojter: Ja moram da ponovim ono što sam rekao o sprovođenju važećih zakona, smatram da se zakoni moraju poštovati kao i Ustav, mislim da sam taj odgovor dao i ranije. Smatram da je to pravna osnova i za sever. Mislim da je to i vama jasan odgovor. Pravna osnova je dogovor iz februara.

Endi Mekgafi: Hvala na pitanju. Da zaista, zadatak ICO-a je da savetuje i kontroliše rad Vlade Kosova na sprovođenju sveobuhvatnog pedloga za rešenje statusa Kosova. Smatram da je to dobar način da se spreči izbijanje sukoba. Znam za izveštaj SB, da je Ustav razvijen i usvojen od strane vlasti na Kosovu. Taj ustav sadrži posvećenost i obaveze da se i sprovede sveobuhvatni plan za rešenje statusa Kosova. ICO je ovde da pomogne Vladi Kosova da sprovede te obaveze.

Tijana Arsić-KIM radio: Gospodine Trajkoviću, da li verujete u neke nove razgovore i pregovore između Kosova i Srbije? Možda bi još neko hteo da odgovori na ovo pitanje?

Momčilo Trajković: Ja sam malo pre rekao da pitanje Kosova nije rešeno. Bez obzira što neko smatra da je taj problem rešen. Bio bih srećan da je rešeno, ali nije. Pitanje Kosova se ne može rešiti preko kolena i preko noći. Ono se mora rešavati kroz proces Evropske integracije su naša šansa, ja ne vidim mogućnost da se Kosovo vrati u sastav Srbije kao što je nekada bilo. Ali evropske integracije su prostor i šansa u kome treba da se ostvari uticaj nad Kosovom i Metohijom. Ja mislim da će razgovora biti. Evo i predsednik Tadić je poslao poruku, mislim da je ta poruka dobra. Ja sam i ranije 1992. godine kad se razgovaralo sa poštenim Albancima, rekao da treba da se razgovara i sa realnim snagama. Dakle, treba razgovarati sa onima koji su sa Kosova i oni koji su predstavnici albanskog naroda. Sa njima treba razgovarati i tražiti rešenje. Nažalost Albanci ponavljaju istu grešku Miloševića i oni imaju svoje kooperativne Srbe sa kojima pokušavaju da nađu rešenje, a kao što se vidi nema rešenja. Moraju sa realnim snagama da razgovaraju. Insistiram na forumu, gde će politička elita sestiti i pronaći rešenje i pritiskati vlasti i jedne i druge, kako bi se ušlo u proces za rešavanje problema.

Moderator: Gospodine Rojter, kako kolega ne bi ostao uskraćen za odgovor na njegovo pitanje, molim Vas da mu odgovorite da li je EULEKS ovde na osnovu odluke iz februara ili na osnovu odluke SB od pre nekoliko dana?

Viktor Rojter: Još jednom veoma jasno. Mi smo ovde na osnovu zajedničkih aktivnosti od 4. februara. Pravno, odluka SB je pozdravljena, ali naša pravna osnova je zajednička aktivnost od februara.

Azem Vlasi: Prvo koji će zakoni važiti po spornim tačkama? Ako ste primetili u pismu Ban Ki Muna upućeno Borisu Tadiću, kaže se da će EULEKS delovati u okviru jedinstvenog zakonskog sistema na Kosovu. Dva zakonska sistema, UNMIK-ov i kosovski, ne postoje. Drugo za dijalog i razgovor i kosovska strana je zainteresovana, kao bi se relaksirali odnosi Srba i Abanaca. Mi smo za konkretne tehničke razgovore sa Srbijom, za normalizaciju odnosa

građana. Politički razgovori za status su prošlo vreme. Samo jedno objašnjenje, pošto se već nekoliko puta pomenulo, jednostrano proglašena nezavisnost po međunarodnom pravu i u praksi u istoriji sveta ne postoji. Ne pamti se da je neka država proglasila nezavisnost dvostrano ili višestranu, već je akt proglašenja upravo akt institucija, putem referendumu naroda dotične države. A ako govorimo o tome kako se došlo do nezavisnosti Kosova, onda je činjenica koja se odnosi na sve novonastale države na prostoru bivše Jugoslavije i čitava se lepeza stavova usaglasila u proglašenju nezavisnosti Kosova. Da je baš bilo jednostrano, mi danas ne bi imali Ahtisarijev plan, nego proglašiš Ustav, nemaš EULEKS, nemaš KFOR.

Kosova Sot: Mi smo imali pregovore po Ahtisarijevom planu. Da on to nije predložio, ne bi imali ni nadgledanu nezavisnost, Srbi su imali predstavnike iz Beograda. Da li ste Vi tražili odgovornost od lidera koji su vas predstavljali?

Momčilo Trajković: Ja sam i tada javno izneo neslaganje. Tada sam govorio da je razgovorima u Beču trebao da predhodi srpsko-albanski razgovor na Kosovu, jer je za mene to ključno pitanje, a o pitanju statusa trebalo je da se razgovara sa Beogradom. Nažalost, ja sam i tada upozorio da je suština tih razgovora, te igre, da se pokaže da Srbi i Albanci, nisu sposobni da nađu odgovor, jer da su sposobni ovi ne bi ni došli. U stvari suština je tada bila da se sudare dva jarca, a onda da međunarodna zajednica kaže da pošto vi niste sposobni evo vam rešenja. To sam ja govorio, pre nego je Ahtisari izneo svoje rešenje. Dakle, radi se o tadašnjem odnosu snaga u svetu. To su velike sile. Pre svega Amerika, sile sa zapada uticale da se jedna takva odluka donese. Međutim, ta odluka nije prihvaćena u SB. Dakle, mimo međunarodnog prava. Sada Srbija vodi proces. Da li će uspeti ili neće? Srbi na Kosmetu žele da uspe. Ako ne uspe, nećemo valjda uzeti oružje da pucamo? Ne, mi tražimo da se to pitanje do kraja reši. Prema tome dijalog je vodjen i napušten, zašto je napušten? Zato što je albanska strana unapred znala da će se naći rešenje u njenu korist. Možemo da pričamo šta hoćemo, ti razgovori nisu bili najblaže rečeno fer, jer se znalo kako oni treba da se završe. Smatram da ne treba da vučemo poteze koji bi išli na ruku onima koji bi da podele Kosovo. Ja sam žestok protivnik podele. Jednom sam čak rekao, da je bolja nametnuta nezavisnost, nego podela i to je u vašim novinama bilo i to je smelo. Sada opet kažem ne podela Kosova, jer podela Kosova tek stvara problem i na Balaknu i u regionu. Podela Kosova znači da se stvaraju uslovi i principi za sukobe. U tom smislu smatram da odgovornost nose oni koji su organizovali i oni koji su vodili dijalog, jer je dovelo do jednostranog proglašenja nezavisnosti.

Jasmina Stojković-TVMost: Gospodine Viktor, ja nisam razumela koji je razlog za odlaganje misije do 9. decembra, spomenuli ste praznik, molim Vas da mi to kažete. Da li će se desiti da ako 9. decembra budu najavljeni protesti da ćete ponovo odložiti misiju. Dakle da li protesti albanaca i u buduću mogu uticati na raspoređivanje misije na osnovu Saveta bezbednosti koji priznali vi ili ne morate da poštujete? Samo mi pojasnite. Koje su to oblasti gde ćete vi imati izvršnu vlast? Još samo kratko za Viktora i Ivanka. Ja sam juče u Prištini videla da je jedan deo civilne misije gde će biti Euleks i onaj deo gde se planira UNMIK pregrađen bodljikavom žicom. Jel to znači da vi nemate poverenja jedni u druge?

Viktor Rojter: Ja ću početi sa odgovorom. Kad je u pitanju datum, mi smo već rekli da će to biti početkom decembra. Za mene je 9. decembar i dalje početak, a zašto ne prvi ili drugi decembar to sam već objasnio. Mi smo spremni da započnemo već danas. Mi smo želeli da ovih nekoliko dana upotrebimo za dalje diskusije oko svih događaja. Mi smo i ranije rekli da će petog biti održan sastanak ambasadora EU i mi hoćemo da podnesemo izveštaj o spremnosti misije. Onda dolazi vikend koji nije pogodan da započne misija pa i osmi decembar kao službeni praznik za ljude na Kosovu. Praznik nije dobar početak, tako da to nema veze sa datumom, već kao što sam rekao. Inače što se tiče izvršnih vlasti one nisu najveći deo naše misije, naš mandat precizira kada koristimo izvršne vlasti. Dakle nemamo potpunu izvršnu vlast. Ne koristimo ih automatski već kada ima potrebe i onda kada institucije to ne mogu iz tehničkih razloga ili drugih okolnosti. Mi dakle podržavamo lokalne strukture. Kao što sam rekao izvršne vlasti su ograničene i koristiće se samo ako bude potrebe za to. Kada smo kod demonstracija, kada god one bile, ja smatram da je to normalan način za izražavanje javnog mišljenja. Dokle god su demonstracije kao one juče mislim da nema problema. Mi smo svesni činjenice da je EULEKS različito prihvaćen na Kosovu, od strane manjinskih zajednica, u Prištini takođe, gde ima različitih grupa koje imaju pravo da izraze mišljenje...Ja mislim da to neće uticati na raspoređivanje misije. Tim za planiranje je ovde već dve godine i mi ćemo raditi za sve zajednice i verujte imamo više pozitivnih stvari nego negativnih. Mi pratimo šta se dešava. Imamo naš cilj i saradnju sa Vladom.

Aleksandar Ivanko: Dobri ste...primetili ste tu ogradu. Ograda postoji tamo zbog pres konferencija koje smo imali i još uvek pripada UNMIK-u a i druge prostorije koje su tamo vratiće se organizacijama kojima pripadaju. Iz tog razloga postoji ograda, da bi se EULEKS odvojio od tih organizacija.

Jasmina Stojković: Ivanko, reč je o bodljikavoj žici kao simbola nepoverenja. Recite mi kakav će biti odnos UNMIK-a i EULEKS-a. Hoćete li sarađivati?

Aleksandar Ivanko: Na EULEKS-u je da obezbedi sisteme sigurnosti. Rekao sam da će trebati vreme da se ukloni ta ograda zbog tih, kako ih mi zovemo prodavnicama. Mi imamo odličan odnos sa EULEKS-om, dali smo im logističku podršku, kancelarije, LOG baze, automobile i ostalo. Neki naši policajci će preći u EULEKS, tako da bih ja rekao da smo dobri prijatelji.

Koha Ditore: Vi ste pomenuli na osnovu kog dogovora će biti raspoređivanje na Kosovu. Pomenuli ste nadležnost u nekoliko oblasti. Da li će se ta nadležnost sprovesti i na šest tačka Ban Ki Muna, važne za ovdašnje institucije, ako se zna da su sve institucije i premijer odbile da se one sprovedu?

Viktor Rojter: Znaete da EULEKS nije bio uključen u pregovore o šest tačaka, tako da su šest tačaka nešto što se dogodilo, bez bilo kakvog uticaja i intervencije i od strane EULEKS-a. Mi smo zainteresovani za ishod tih šest tačaka. Mi ovde imamo još jedan posao na uspostavljanju vladavine prava, koja pomaže svima ovde, a posebno ljudima koji žive u manjinskim oblastima jer očekujemo da će biti omogućena sloboda kretanja, pravična rešenja u pravosudju i imovinskim pitanjima. Da se vratim na šest tačaka, bilo je puno razgovora o budućoj ulozi i otvaranju puta da se omogući dalji dijalog između Prištine i Beograda i mi očekujemo da se to desi. - Šta će se dogoditi sada mi jos uvek nismo uključeni u šest tačaka kao misija.

Aleksandar Ivanko: Dozvolite mi da dodam, ništa neće biti nametnuto. Biće razgovora i biće konsultacija. Međutim problemi treba da budu rešeni, potrebne su nam carine na svim prelazima, mislim da se svi slažemo sa tim, potrebno je da se kosovski Srbi vrata na posao u policiju i mi se svi slažemo sa time, tako da problemi nisu rešeni. Sada je na diplomatama ne samo na UNMIK-u već i drugima da pronađu načine da se reše ova izuzetna pitanja i rešavanje ovih pitanja je u interesu Kosova i to je ono što je važno, ali to nije nešto što će biti nametnuto. Ovo su čuveni prateći mehanizmi koje očekujemo.

Momčilo Trajković: Ja ne bih to baš tako rekao. Mi tražimo od svih međunarodnih predstavnika da budu jasni i zbog Srba i zbog Albanaca. Jučerašnje demonstracije u Prištini nisu nikome pale napamet zato što nema šta da radi, nego zato što su nezadovoljni odlukama međunarodne zajednice, odnosno Saveta bezbednosti koji je te zaključke usvojio. EULEKS nije neka organizacija koja treba da pregovara, da učestvuje u donošenju odluka na međunarodnom planu. To je instrument koji je EU poslala da rešava problem. Dakle uz razgovor, bilo da je to šat diplomatija učestvuje i Havijer Solana i složili su se svi da kažem ambasadori članica EU u Savetu bezbednosti. Dakle to pitanje nije baš tako. Ja znam da je teško i da ima nezadovoljstva, ali vidite do juče je bilo teško i bilo je nezadovoljstva sa srpske strane, pa se evo diplomatijom i politikom malo primirilo i sada se pokušava da se primiri i druga strana, ali u realnom životu će doći do primene odluka politike. Zato ja ohrabrujem predstavnike EULEKS-a i međunarodne misije ovde, pa i predstavnika UNMIK-a koji treba da na neki način brani ono što je Savet bezbednosti usvojio i treba da budu jasni. Bez obzira na, neka velika neslaganja, bolje je ići jasno i reći da ovde niko nije pobedio i da će biti još dosta problema, nego da kažemo mi ćemo rešavati samo ovo. Neće moći tako jer ako se tako rešava biće problem na drugoj strani. Treba da sprovedemo ono kako je dogovoreno u Savetu bezbednosti i to je osnov da se misija instalira na čitavoj teritoriji Kosova, to je ključno pitanje i suština je da misija funkcioniše na čitavoj teritoriji poštujući odluke međunarodne zajednice i mislim da je to politika koju institucije na Kosovu treba da vode.

Moderator: Čućemo i poslednje pitanje za danas.

Žarko Joksimović: Planirao sam da pitam gospodina Vlasija i da Vas pozdravim u ime LINK

produkcije i da Vam prenesem naše razočarenje jer obećali ste nam neke usluge u Beogradu kao budući ambasador, a eto čujemo idete za Crnu Goru, ali otom potom.

Azem Vlasi: Preko Crne Gore ću vam pomoći.

Žarko Joksimović: Ostalo je zapravo mnogo nejasnog iz ovih odgovora. Ono što nam nije jasno da li da gospodinu Rojteru verujemo da ima podršku Vlade Kosova. Vi ste inače bliski Vladi Kosova i pretpostavljam da znate. Ono što se ne bih složio sa gospodinom Trajkovićem da su Albanci dobrim delom i juče i pre desetak dana protestovali i da je motiv dobrim delom bio i socijala. Mi smo razgovarali i sa Albancima na terenu i oni su nam rekli da njihovi političari njih vuku za nos i da obećavaju sve i svašta i da još uvek dobar deo ljudi živi od 40 evra. Da li u celoj ovoj priči gospodine Vlasi u organizaciji ovih protesta i poteza koji će se povlačiti ubuduće protiv misije Euleks-a učestvuje i Vlada Kosova.

Azem Vlasi: Ne treba iskrivljavati suštinu ovih protesta. Ovi protesti, juče što smo videli, su pre svega izraz straha i nezadovoljstva od onoga što se vidi kroz one dve tačke i može da cementira etničku podelu Kosova. Ionako nisu dobri odnosi, jer toliko smo svi, barem tim iskustvima negativnim gde počinje podela na etničkoj osnovi, a sledeći korak je teritorijalna podela i treći korak je sukob, zbog toga je prisutan strah, a ovo socijalna nezadovoljstva i tako dalje, pa ako bi zbog toga bilo protesta imalo bi razloga da pola Kosova ustane na proteste i ne samo na Kosovu nego i u Makedoniji i Srbiji. Dakle treba odvojiti, to nisu protesti protiv međunarodne zajednice niti protiv EULEKS-a, nego protesti protiv straha šta može da nas snađe sa fluidnim i nedefinisanim stvarima.

Momčilo Trajković: Ja se tu slažem. Ja sam na početku govorio o socijalnim pitanjima i baš sam insistirao na ekonomskim i socijalnim pitanjima, ali kada se zatvori ovo o čemu je Vlasi sada govorio niko ne može zaustaviti gladne i nezaposlene ljude da socijalno reaguju. Na kraju krajeva to je dobro kada Vlade padaju zbog socijalnih pitanja, onda se otvaraju demokratizacije i doći će do najdemokratskije vlasti, ali ovde se pre svega radi o jakom upozorenju. Da li je protiv međunarodne zajednice, jeste, „non grata“ je Zanimjeri, to je juče bila jedna parola. Dakle jeste protiv međunarodne zajednice, jer to ne dolazi iz unutrašnjosti već iz jedne konfuzije koja u međunarodnoj zajednici sada da do kraja ispuni ono što je obećala Albancima, jer je odnos snaga trenutno sasvim drugačiji od onog ambijenta kada je sve to obećavano, ali u suštini se slažem da je strah, ali strah da ne bude ono što je obećano.

Azem Vlasi. Momo malopre si rekao Albanci se nisu ništa trudili u Beču, jer im je obećana nezavisnost i samo su čekali to na tanjiru, nije tačno. Da je nama obećano i da smo čekali onako kako volimo ne bi se to zvala nadgledana nezavisnost, ne bi sa nekoliko komponenta stranog međunarodnog prisustva, nego bi bila čista nezavisnost, a drugo ko je koliko blokirao sve to, mi smo videli. Srbija je zakovala svoju poziciju oko statusa Kosova onim što je

zapisala u svom Ustavu. Pogledajte Ustav Srbije koji je prošle godine usvojen, pa ćete videti Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija i Autonomna pokrajina Vojvodina, ako nađete neku razliku u odnosu na Miloševićev Ustav, evo....dajte mi da vidimo to. Dakle suština stvari, ali sada na terenu, dajmo svi iskoristiti dobrobiti prisustva Euleks-a da bi ojačala vladavina zakona, da građani budu sigurni, da se okrenu životnim pitanjima. Misija nije u južnoj srpskoj pokrajini nego je misija u nezavisnoj državi Kosovo i mislim da ikome od Albanaca na vlasti ili bilo gde da je, ne treba da padne na pamet da kaže vi morate da priznate nezavisnost. To je pitanje osećanja, ajde da živimo u realnom svetu.

Nedjeljko Zejak: Gospodine Vlasi kuda ćete ići za podgoricu, preko severne Mitrovice ili preko Rožaja?

Azem Vlasi: Ja ću ići preko Kosova. Preko Leposavića, Raške, Rožaja pa u Podgoricu.

Moderator: Ovim je danasnja debata završena. Hvala svima i prijatan dan.